

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt -- kr.
félévre 3 " -- "
negyedévre . . . 1 " 50 "
Egy szám ára : 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: A rozsonyói ág. hitv. ev. főgymnásium állami segélyezése tárgyában hozott tiszakerületi határozat. — Hát a pásztorok alusznak!? — Belföld. — Külföld. — Vegyesek.

A rozsonyói ág. hitv. ev. főgymnásium állami segélyezése tárgyában hozott tiszakerületi határozat.

Superintendens úr előterjeszti azon szerződési tervezetet, mely a rozsonyói főgymnásium és a nmélt. m. kir. vallás és közoktatási minister úr kiküldöttje Szász Károly min. tanácsos között 1883. évi jún. 22-dik napján, a nevezett főgymnásiumnak évenkénti 7000 frt. államsegélyben leendő részesítése tárgyában, a középiskolákról szóló 1883: XXX. t.-cz. 47. §-a alapján, felekezeti jellege s önkormányzati jogainak épségben tartása mellett, egyrészt az egyházkerület, másrészt a vallás és közoktatási minister úr jóváhagyásának feltétele mellett létrejött. Olvastatott továbbá a nmélt. m. kir. vallás és közoktatási minister úrnak 1883. évi július hó 23-án 24200. sz. a. kelt leirata, melyben kijelenti, hogy a fentjelzett s hozzá beterveztett szerződési pontozatokat a tárgyalás alapjául elfogadja, kívánja azonban, hogy a gymnásium alapítványai jelzalogilag biztosítsanak, s ohajtaná a tanárookra nézve az állami intézetek tanárainál szokásos ötödéves pótlékrendszer s a nyugdíj életbeléptetését, továbbá a tandíjak czímén a költségvetésbe felvett összeget meghaladó bevételt taneszközök gyarapítására fordíttatni akarja, s végül a szerződésbe felvétetni kívánja azt, hogy a gymnásiumnak évi számadásai a felekezeti illetékes hatóság által történt megvizsgálás után hozzá felterjesztessenek.

Ezzel kapcsolatban olvastatott a miskolczi egyháznak azon beadványa, melyben kijelenti, hogy a kebelében levő algymnásium nem lévén képes a középiskolai törvény követelményei szerint szervezkedni, államsegélyre szorul; azonban nem tartja célszerűnek azt, hogy az egyes iskolák külön szerződjenek a kormányval, hanem indítványozza: kéressék föl az egyetemes gyűlés arra, miszerint az egész országban felekezetünkhöz tartozó s államsegélyre szoruló összes középiskoláktól az évi hiánytalan kitüntető bevallásokat bekívánván, indokolt kérvény

kisérétében terjeszsze ezeket a törvényhozás elé, s hasson oda, hogy a törvényhozás az 1883: XXX. t.-cz. 47-§-a szellemében államsegélyt szavazzon meg az illető egyes tanodáknak, s azt az egyetemes gyűlés útján évről-évre utalja ki.

Habár egyházkerületünk azon nézetnek ad kifejezést, miszerint vannak a középiskolákról szóló 1883: XXX. t.-cz.-ben olyan intézkedések, a melyeknél az állami felügyelet követelményeit a törvénytől eltérőleg, s eddigi önkormányzati állásunkból kifolyó jogainknak nagyobb figyelembe vételével ohajtotta volna szabályozva látni; mindamelltt örömmel üdvözli ezen törvény létrejöttét, egyrészt azért, mert meg van győződve arról, hogy az az országos középiskolai oktatásnak szabályozása s magasabb színvonalra emelése által, hazánk közmívelődésének előmozdítására igen lényeges szolgálatokat teend, s másrészt és különösen azért, mert kedvező módot s alkalmat nyújt arra nézve, hogy egyházunknak középiskolái, melyek a multban jelességek által kitüntek, s a hazai culturalis haladás főtényezői voltak, azonban jövőre nézve anyagi erőik csekélysége miatt ezen kiváló állásukat megtartani s a haladó kor követelményeinek megfelelni képesek alig lennének, felekezeti jellegű s önkormányzati állásuk fenntartása mellett államsegélyben részesíttessenek, s míg ily módon egyrészt iskoláinknak lehetővé tétetik az, hogy az anyagi gondok terhéttől menten fontos és magasztos céljaik elérésén munkálkodjanak, addig másrészt egyházkerületünk örömmel látja, miszerint a törvényhozás ezen intézkedés által a vallásfelekezetekre nézve az 1848: XX. t.-cz.-ben kimondott jogegyenlőség és viszonyosság létesítése iránti törekvésnek jelét adá.

E szempontok által vezéreltetve vette vizsgálat alá az államsegélyben leendő részesítés iránt a rozsonyói főgymnásium részéről beterveztett szerződést,

és a miskolci egyház által benyújtott javaslatot, s beható tanácskozás után következő határozatokban állapodott meg:

I. A miskolci egyháznak azon indítványát, hogy a középiskolák részére az államsegély az egyetemes gyűlés által valamennyi hazai evang. iskola érdekében együttesen a törvényhozáshoz beterjesztendő kérvény útján eszközöltessék ki, — el nem fogadta; mert eltekintve attól, hogy ezen eljárás sok időt venne igénybe, s iskoláinknak a törvény értelmében leendő átalakulását késleltetné, a törvény 47. §-a világosan kimondja azt, hogy az államsegélyben leendő részesítés iránt a szerződés a vallás és közoktatási minister és a segélyezendő iskola közt köttetik, az egyházi főhatóság vagyis az egyházkerület jóváhagyása mellett, s így az egyetemes gyűlés közvetítésének valamennyi segélyezendő iskola részéről leendő igénybevétele s a törvényhozásnak újabb intézkedése nemcsak nem szükséges, de sőt ezen eljárás az államsegély elnyerése iránt a törvényben előirt határozmányoknak sem felelne meg.

2. Az egyházkerület meggyőződésén arról, hogy a rozsnyói főgymnasium magát önerejéből fentartani s az új törvény értelmében szervezni nem képes, a hiányzó segélyforrásokat pedig az intézet pártfogóinak áldozatkészségével sem áll módjában előteremteni, — miután az ezen intézet részéről az államsegély elnyerése iránt beterjesztett szerződés által ezen iskolának nemcsak felekezeti jellege s önkormányzati állása van biztosítva, de sőt a szerződés megkötésénél egyházkerületünknek az államsegélyben leendő részesítés tárgyában már az 1863. évi késmárki kerületi gyűlés jegyzőkönyvének XIX. pontja alatt hozott határozatai, — a mennyiben a középiskolai törvény intézkedéseivel összeegyeztethetők voltak — figyelembe vétettek, annál fogva ezen szerződést mint a rozsnyói ág. hitv. ev. főgymnasiumnak egyházi főhatósága ezennel megerősíti, és helybenhagyja. A szerződés szövege következő:

Szerződési tervezet,

mely egyfelől a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium, másfelől a rozsnyói ág. hitv. ev. főgymnasium pártfogósága, mint iskolafentartó testület között, a nevezett főgymnasiumnak állami segélyezése iránt az 1883. évi XXX. t.-cz. 47. §-a értelmében köttetik.

I. Az 1852-ik év óta nyolcz osztálylyal bíró s 1857 óta nyilvánossági és érettségi vizsgálat-tartási jogot élvező rozsnyói főgymnasium pártfogósága mint fentartó testület, érezvén azt, hogy iskolája annak alapítványaiából a kor és a törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelő módon a maga erején fenn nem állhat, annál kevésbe új beruházásokkal s a mai viszonyoknak megfelelőleg díjazott tanerőkkel további haladásnak és fejlődésnek elébe nem nézhet, maga kérelmezte a vallás- és közoktatásügyi ministeriumtól, az 1883. XXX. t.-cz. 47. §-a alapján a megfelelő államsegélyben való részesíttetését, és azt a maga illetékes egyházi főhatósága, úgymint a tiszai ág. hitv. ev. egyház-

kerület beleegyezése és helybenhagyása mellett a szükséges jogfentartásokkal és kötelezettségekkel önkényt elfogadja.

II. E végből a mellékletben $\frac{1}{2}$ alatt kimutatván egyfelől az iskola tőkének és alapítványainak biztosított kamattjövendelmét, valamint az eddig is szedett tandíjakból biztos számíttással felvehető bevételt, úgy szintén az ösztöndíj-alap évi jövendelmét s végre a jó karban lévő és megfelelő épületek béregyen- s a felszerelések használati egyenértékét, melyek mind-össze 10,036 frt 3 kr. évi összeget képviselnek, másfelől a törvényes és korszerű igényeknek megfelelő bár a legszigorúbban számított szükségletet, mely 17,120 frt 45 krajczárra számítható, az ezen összeállításból kitűnő 7084 frt 42 kr. fedezetlen hiány pótlására számítható, kerekszámban 7000 frt évi államsegélyt kér és vesz igénybe, illetőleg fogad el, melynek az államköltségbe való felvételét s abban állandó tételül megtartását — mind addig, míg azt az iskola s a felekezeti főhatóság igénybe veszi, — a vallás- és közoktatásügyi minister ezennel megajánlja és megígéri, és az 1884. évi január elsejétől számítva előleges negyedévi részletekben folyóvá teendőleg a rozsnyói m. kir. adóhivatalnál állandóan utalványozza.

III. E szerint az iskolának saját vagyonából s bevételeiből való jövendelme 10,046 frt 3 krt, az állami hozzájárulás pedig 7000 frtot tevén, az idézett törvényszakasz d) pontja szerint az intézetnek eddigi felekezeti jellege, s önkormányzati jogköre épségben fentartatik s a tanintézet felett való összes igazgatási jog az idézett törvényszakasz a), b), c) pontjainak s azok alapján az alább következő pontozatoknak meghatározásai mellett továbbra is az intézet hatóságát (az iskola fentartó pártfogóságot és egyházkerületet) illeti s a vallás- és közoktatásügyi minister csakis a felügyeleti jogot gyakorlandja a segélyezett iskola irányában.

IV. Az iskolafentartó pártfogóság kötelezi magát, hogy mindaddig, míg az államsegély fentebbi évi összegét megkapja s míg ezen szerződés érvényben áll: az intézetben, az igazgatót is bele értve, kilencz rendes tanárt tart, egyenkint 1000 (egyezer forint) évi fizetéssel és 150 (százötven forint) lakpénzzel s azonkívül az igazgatónak adandó 100 (egyszáz forint) igazgatói pótlékkal; továbbá egy okleveles helyettes tanárt 700 (hétszáz), rajztanárt 600, tornatanítót 500, énektanítót 150 frt évi fizetéssel; továbbá iskolaszolgárol, a könyvtár és tanszerek gyarapításáról, az épületek jókarban tartása, fűtése, világításáról s az iskola egyéb vegyes szükségleteiről a normál költségvetésben fölvett összegekkel (de az iskola vagyonának netaláni gyarapodása esetében azokon felül is, erejéhez képest) gondoskodik.

V. A rendszeresített létszámból a kilencz rendes tanár közül ötöt az eddigi mód szerint s autonom jogánál fogva, egyébiránt a törvényes kellékekkel s képesítéssel bíró egyének közül a felekezet (illetőleg a pártfogóság) választ; négyet pedig nyilvános pályázat útján a tanári testület és igazgató választmány meghallgatása után, de kijelöléshez nem

kötvé, szintén törvényesen képesített s minden esetre protestáns vallású egyénekből a vallás- és közoktatásügyi minister nevez ki. A helyettes- és az előbbi pontban elsorolt melléktanárok, valamint az iskolai pénztárnok kinevezése és iskolaszolga alkalmazása a pártfogóság jogában marad.

VI. Az igazgatót az összes rendes tanárok közül, az eddigi mód szerint a tanári testület és pártfogóság három évre választja, de a három év elteltével újra megválaszthatja s a mindenkori választást a vallás- és közoktatásügyi ministernek bejelenti.

VII. A jelenlegi rendes tanárok (kik közt egyéb-iránt egy sincs, a ki a törvény 29. §-a harmadik kikezdése szerint képesítő vizsgálat-tételre köteleztetnék) hivatalaikban s állomásaikon megmaradnak. A meghatározott létszám szerint most újonnan alkalmazandó rendes tanárt és pedig a német nyelv és irodalom tanszékére a fentebb irt módon a vallás- és közoktatásügyi miniszter nevez ki; továbbá három rendes tanárt és pedig a classica philologiai, kettőt pedig a matematika-természettani szakokra a beállandó üresedés esetén szintén a nevezett minister fog kinevezni s ezen négy tanszék állandóan a minister kinevezésének tartatik fenn.

VIII. Az iskolafentartó pártfogóság az idézett törvényszakasz a) pontja értelmében kijelenti, hogy az iskolának ez időszertint meglevő minden alapítványa és tőkepenze, épületei és mindennemű ingó és ingatlan birtoka továbbra is az intézet tulajdona marad s annak jövedelmei azontúl is az intézet céljaira fognak fordíttatni; valamint ha ezen szerződés az idők folytán akár azért, mert az intézet s annak főhatósága az államsegélyt továbbra igénybe nem veendi, akár bármely más okból, megszűnnék: az intézetnek időközben, az államsegély igénybevétele mellett leendő mindennemű ingó és ingatlan vagyoni belső gyarapodása és felszerelése az iskola osztatlan birtokában maradnak s azok iránt az állam semmi kártérítési igényt nem támaszthat; úgyszintén a netalán létrejövendő és az iskolát illető új alapítványok is, ha csak ez iránt az alapítók másként nem rendelkeznek.

IX. Az iskolafentartó pártfogóság kötelezi magát az idézett törvényszakasz b) pontja értelmében, hogy gymnasiumában a vallás- és közoktatásügyi minister által a rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló gymnasiumokra nézve kiadott, vagy jövőre kiadandó tantervet alkalmazandja. Azonban fentartja magának, hogy azontúl akár egyes rendes tantárgyak bővebb előadása, akár a rendkívüli tantárgyak felvétele iránt a felekezeti főhatóság rendelkezéseit, melyek az elfogadott tantervvel ellenkezésben nem állanak s melyeket a ministernek előlegesen bemutatni tartozik, követhesse.

X. A tandíj a vallás- és közoktatási minister által a közvetlen vezetése és rendelkezése alatti középiskolákra nézve megszabott összegben, egyelőre évi 18 frtban állapíttatik meg; a tandíjmentesség iránt a minister által megállapított módzatok és eljárás szintén elfogadtatván s kötelezőnek tekin-

tetvén, A pártfogóság azonban fentartja magának, hogy ezen tandíjból minden fizető növendék után 1 frtot az eddigi gyakorlat- s egyházkerületi végzés szerint az iskola alaptőkéjének gyarapítására fordíthasson, illetőleg ahhoz csatolhasson.

XI. A tanárok és tanítók fegyelmi ügyeiről a felekezeti jellegű iskolákra nézve a törvény 38. §-a rendelkezvén ezen törvényszakasz rendelkezései a jelen szerződés által ezen iskolára nézve is fentartatnak; úgy mindazonáltal, hogy a minister által ki-nevezett tanárok fegyelmi ügyeiben a felekezeti fegyelmi hatóság által hozott ítéletek indokaikkal, valamint a vizsgálati iratokkal együtt felebbzésileg a ministerhez minden esetben felterjesztendők és csak a minister helybenhagyásával léphetnek érvénybe.

XII. Az iskolafentartó pártfogóság kötelezi magát, hogy az iskola épületeinek jókarban való fentartását a költségvetésileg megállapított összeg szerint, de netaláni elemi csapások által szükségessé tett nagyobb helyreállításokat, vagy szükséges építkezéseket a rendes költségvetésen túl is saját erején teljesítend; valamint az épületek tűzkár elleni biztosítására is kötelezi magát.

XIII. A gymnasiummal összekötött s a mellett jelenleg is fenálló tápintézet tovább is a pártfogóság gondozása és rendelkezése alatt marad s a pártfogóság annak fentartásáról és lehető gyarapításáról gondoskodik.

XIV. A jelen szerződési tervezet egyfelől a vallás- és közoktatásügyi minister úrnak, másfelől a pártfogóság útján a felekezeti főhatóságnak fölterjesztetik s netalán észrevételeik kölcsönös kicserélése s ez úton létrejövendő végleges megállapodás után fog a szerződés forma szerint megkötettni.

XV. A pártfogóság által választott tanárok kötelezve, a vallás- és közoktatásügyi minister által ki-nevezett tanárok pedig jogosítva vannak a tisztai ág. hitv. ev. egyházkerületi nyugdíj-intézetbe belépni, s ha az intézet alapszabályaiban előirt feltételeknek eleget tesznek, az azok szerint őket, vagy örökösüket illető járandóságokra igényt tarthatnak.

XVI. Azon esetben, ha tandíjak czímén a költségvetésbe felvett összeget meghaladó bevétel mutatkoznék, ezen többlet tanszerek gyarapítására fordítandó.

XVII. A gymnasium évi számadásai a pártfogóság által megvizsgálatván s helybenhagyatván, az egyházi főhatóság útján a vallás- és közoktatási ministerhez tudomás végett felterjesztendők.

Kelt Rozsnyón 1883. évi június-hó 22-ik napján. Markó Sándor királyi közjegyző, mint tollvivő. Szász Károly m. kir. tanácsos, mint a vallás- és közoktatásügyi minister kiküldöttje. Szontagh József, mint a rozsnyói ág. hitv. ev. főgymnasium felügyelője.

Miután pedig a nmélt. m. kir. vallás- és közoktatási minister úr fentjelzett 24,200 sz. leiratában ezen szerződésnek több tekintetben kiegészítését kívánja, az egyházkerületi gyűlés a rozsnyói főgymnasium igazgatóságának előterjesztése alapján:

a) odautasítja ezen intézet pártfogóságát, hogy

az iskola alapítványainak jelzálogi biztosítása iránt haladéktalanul intézkedjék;

b) kijelenti, hogy ezen intézet tanárainál az ötödéves pótlék életbeléptetését az iskola anyagi segélyforrásainak hiányában ez idő szerint kivihetőnek nem tartja;

c) megengedi, hogy ezen intézetnél a vallás- és közoktatási m. kir. minister által kinevezendő tanárok az egyházkerületi nyugdíjintézetbe tagokul beléphessenek, s ha ezen intézet alapszabályaiban előírt feltételeknek eleget tesznek, nyug- s illetőleg segélydíjban részesülhessenek;

d) nincs kifogása az ellen, hogy a tandíjak címén a költségvetés keretén túl remélhető bevételi többlet taneszközök gyárapítására fordíttassék, s az intézetnek megvizsgált évi számadásai tudomásvétel végett a nmélt. m. kir. vallás- és közoktatási minister úrhoz felterjesztessenek. Feljogosítatik az egyházkerületi elnökség arra, hogy a jelen határozat értelmében kiállított végleges szerződést egyházkerületünk nevében megerősíthesse, jóváhagyó záradékkal elláthassa, s annak életbeléptetése iránt a maga részéről a szükséges intézkedéseket megtehesse.

Miután kerületünkben más középiskolák is azon helyzetben vannak, hogy az államsegély igénybevételét el nem kerülhetik, — oda utasítatnak, hogy ez iránt a nmélt. vallás- és közoktatás m. kir. minister úrhoz intézendő kérvényeiket az egyházkerületi elnökségnél nyujtsák be s a szerződési feltételek megállapításánál a rozsnyói főgymnasiumra nézve elfogadott határozatokat tartsák irányadókul; a szerződés jóváhagyása iránt pedig a kerületi gyűlés fog intézkedni.

Hát a pásztorok alusznak?!

Egyik vidéki lap augusztus 19-iki számában olvastam: „Polgári házasságra keltek mai napon Kohn Adolf és özv. Farkas Istvánné unokája, Vilma.“ Egyik zsidó, másik keresztény!

Hogy miként lehet Magyarországon vagy bárhol magyar állampolgároknak, kikre nézve még ez idő szerint a polgári házasság non sens, polgári házasságra lépniök, nem értem.

De jure nem lehet, de facto azonban egyre szaporodik ez a fából csinált vaskarika. Kapják magukat, elmennek a jegyzőhöz, vagy a szolgabíróhoz, vagy a királyi közjegyzőhöz s in optima forma — hogy úgy mondjam — házassági szerződést kötnek s sokszor olyanok, kiknek törvényes hitestársaik vannak, de akik szintén ugyanazt cselekszik. S ez a magyar kiadású polgári házasság; melynek szaporodása láttára önkénytelen a kérdés: Hát a pásztorok alusznak?!

Baranyamegye alispánja, Jeszenszky Ferencz, a duna-szekcsői plébános beadványára, melyben az ily szövetezésben élők névsorának közlésével, azok hatóságilag eszközöndő szétválasztását kéri, az illetékes szolgabírószághoz 1882. okt. 26-án 3952. sz. a. menesztett rendeletével a következő intézkedéseket tette:

Ha tehát — úgy mond — a duna-szekcsői plébános, mint e kérdésben egyházi hatóság, kimondotta a vadházasság tényét és a szétválasztás köteleességét,

de az illető személyek az egyházi hatóság határozatának nem engednek, a tettes szolgabíró úr kötelessége az 1825. évi június-hó 11-én 7535. sz. a. kelt udvari rendeletből folyólag a szétválasztást rendőri segélylyel tetteleg eszközölni.

Gondoskodni fog tehát a tettes szolgabíró úr — mondja tovább — hogy ott, hol vadházasságok nagy számban vannak, a bujakórnak lehetőleg eleje vétessek, hogy ennek feltüntével az 1876. XIV. t.-cz. 89. §-a alapján a szükséges intézkedések megtéteszenek s ha bujakór több ily vadházasságban élő egyéneket mutatkoznak, az illető községben levő vadházasságban élő valamennyi férfira s nősemélyre az időszakonkénti orvosi vizsgálat elrendelendő s a bujakórosok azonnal a fennálló szabályok értelmében a legközelebbi közkórházba szállítandók és pedig az 1875. III. t. cz. 9. §-a alapján esetleg az illető község által.

Azon községi jegyző pedig — mondja végezetre — a ki ily szövetezések létesítésére bármi módon vagy épen szerződések vagy más okmányok szerkesztése által segédkezet nyujt, hivatalától azonnal felfüggesztendő s a továbbiak eszközlése végett hozzám bejelentendő.

Ime kivonatosa a párját ritkító alispán törvényeken alapuló s a mótely terjedésének akadályozását célzó hivatalos rendelete! S ha egy alispán annyit tehet, nem sokkal többet tehetne-e egy miniszterium, illetőleg országgyűlés, ha megtanulta vagy el nem felejtette volna, miszerént minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs?! De ha elfelejtette, kiknek kötelességük első sorban, hogy eszébe juttassák, ha nem épen az erkölcs hivatott őreinek? Ismét önkénytelen a kérdés: Hát a pásztorok alusznak?!

Ideje volna immár ébredniök s esperességi és kerületi gyűléseken föl egészen az egyetemig mozogniök. Az egyetem volna hivatva, hogy valami egyetemlegesen kötelezőt tegyen vagy a helvét hitvallású testvéregyetemmel karöltve a miniszterium, illetőleg országgyűlésnél kérvényezzen. Az ország bölcseség követ, de valami országosan okosat főzzenek ki. Szerény véleményem szerint már az is több volna a semminél, ha országosan kötelezőleg a baranyamegyei alispánhoz hasonló intézkedés tétetnék. Jelesül, ha kimondatnék, hogy:

1) Mindazon községi jegyző, szolgabíró, királyi közjegyző s bármi néven nevezendő hivatalnok vagy magánszemély, ki ily szövetezések létesítésére bármi módon segédkezet nyujt, hivatalától azonnal felfüggesztendő s fegyelmi eljárás alá vonandó ép úgy, mint a kerítők és leányokkal kereskedők.

2) Ha a pap és másodfokon a presbyterium által szétválasztásra felhívott vadházások nem engedelmeskednek, az erre kötelezett presbyterium följelentésére az illető polgári hatóság által felelősség terhe alatt rendőri segélylyel tetteleg szétválasztandók.

3) S a netalán mégis nem engedelmeskedők vagy a tett intézkedést utóbb bármi módon kijátszók, akár férfiak, akár nők, — nem csak közegészségi, hanem megszégyenítési, tehát javítási, sőt büntetési szempontból — megállapított időszakonként, a község házában erre rendelt teremben orvosi vizsgálat alá veendő s

a bujakórosok azonnal a legközelebbi közkórházba szálítandók s saját költségükön gyógykezelendők, különben pedig évenként valamennyien — lelencz- és árvaházak javára — az elviselhetlenségig érzékeny pénzbiroval sújtandók.

De nem folytatom, folytassák a hivatottabbak. Én csak egyházzal kebelében legújabb időben ismételtén s városunkban legutóbb felmerült egy botrányos eset alkalmából azt akartam jelezni, hogy szükség volna tennünk valamit. Hanem hát a pásztorok alusznak?!

B E L F Ö L D.

A tiszai egyházkerület közgyűlése Lőcsén szerencsésen lezajlott. Zaj volt, mert a coordináció, a rozsnyói főgymnasiumi szerződés, a miskolczi kérvény illetőleg a gymnasiumok sorsa az egyházkerületben s a törvény 47. cikkével szemben kerültek künn és benn zajos tárgyalás alá. Zaj volt, mert a coordinációban: kitagadták a kerület közéletéből a középtanodákat, — megtagadták a képviselőknek természetes jogát, szólhatni a coordináció felett. Zaj volt, mert a Kassán ülésezett közigazgatási bizottság a coordinációt megállapította, az állandó választmány pedig elhatározta, hogy azt a nemes vármegye bizottsági közgyűlésében ki kell publikálni egyszerűen. Szó nem férhet hozzá többé, amennyiben a felett a köztársaság nyolcz cantonja már otthon határozott. Zaj volt, mert a különben szépen kiépített, de süket templomban szólni igen, érteni azonban nem lehetett. S e miatt az esperességi elnökségeket kivéve, ha tetszik zúgó, ha tetszik tapsoló publikumul degradált közönség és elnökség közt nem épen épületes félreértések, szóváltás és rendre utasítások szülemlettek.

Az első szó itt is az elnökséget illette. Szontagh Bertalan mint a családi baj miatt távol maradt kerületi felügyelő helyettese, meleg hangon emlékezett meg az elhunyt és az újon választott egyetemes felügyelőről, érzelmesen az új törvényről és az új coordinációról. Superintendens nagy terjedelmű, mind végig érdekes, de a templom akusztikája által zavart évi jelentéssel számolt be „vasemberre“ valló cselekedeteiről s a közigazgatási év mozzanatairól. Indítványokkal fejezte azt be: az anyakönyvek 1884. január első napjától egyformán magyar nyelven vezetessenek; az egyetemes gyűlés jegyzőkönyvei, a magyart kivéve, más nyelven ne adattassanak ki; — egy magyar agenda szerkesztésére egyetemes bizottság küldessék ki; — az állam nyelvét teljesen nem bíró egyének lelkészül és tanítókül ne alkalmaztassanak. — Elfogadtattak.

Rozsnyónak a miniszterrei kötött szerződése, mint olyan, mely az autonomiát respektálja s mégis 7000 ft évi subventiót ad a „kerületi nemzeti főgymnasium“ megélhetésére; közörmel fogadtatott. Ezzel a miskolczi gymnasium kérvénye, az, mely kívánta, hogy nem egyes gymnasiumok, hanem maga a kerület vesse magát közbe, maga eszközöljön ki egyetemes gyűlés útján államsegélyt a gymnasiumoknak a 47. cikk szellemében s az ev. alapítók által fentartott ezen tanodák felekezeti jellegének továbbra is megővése szem-

pontjából, — „veszedelmesnek“ sőt „törvénytelennek“ mondatott ki, s mint ilyen a lomtárba, oda, hol oly sok szent joga nyugszik az egyháznak porlepve és feledve, vettették.

A coordináció első 4 része megállapított. Szól az alkotmányról, törvénykezésről, oktatásról, vagyion- és pénzügyről. Ötödik része az „utasítások“ jövő évre kerülnek tárgyalás alá. A kodex e szerint már jövő évben készen lesz. — Merev utasítási rendszer. Esperességnél a hány lelkész, annyi szavazat. A középtanodák esperességek alá rendelvek. Különben a régi kiváltságok, vidéki szokások törvényesítettnek. Ezekben nyilatkozik az egyház ragaszkodása a „maradisághoz“ az „amabilis confusió“-hoz s azon szakadozottsághoz, mely a helyi szokásjog, u. n. autonomiának szép szemé kedvéért, semmibe sem veszi az erők tömörülésében nyilatkozó erőt, s mikor igazságtalan a nagyobb testületek iránt: 7000 lelkű esperességnek ép oly jogot adván, mint a 40 ezer lélekkel bírónak, 13 ezer lelkű egyháznak annyit mint a 3000 lelkűnek s megengedi azt, hogy a kisebbség alkotson ily módon törvényes többséget úgy az esperességeknél, mint a kerületnél, — ugyanakkor kegyetlen az egyházfentartó nők iránt a helyi egyházaknál, a férfiak iránt esperességeknél és kerületnél, a középtanodák iránt a kerületnél, megtagadván tőlök a „presbyterialis egyház“ által biztosított „képviselői“ jog címén lelkes tényezőkké válni az egyház kormányzásánál. Ezzel azonban ront az egyháznak, ha valamikor, most kívánt egységén, s gátot vet, ha valamikor, most ébreszteni és ápolni kellett közérdeklődés eredményezte boldogulásnak.

A tiszakerületi árvaház szept. 1-jével lép életbe. Tíz árva fiú vétetik fel abba egyelőre. Egyházak 1000 fttal, egyesek 1500 fttal válnak egy árva behelyezésére jogot nyert alapítókká. A tűzkárbiztosítási jutalékból eddig gyűjtött 5000 ft és ezután évenkénti 300 ft jövedelem az árvaház alapjára engedtetett át.

A hittanintézet 4-dik tanfolyama talán már az 1884/85. évben meg fog nyitni. Candidaticumi vizsgára csak azok bocsájtatnak ezután, kik a 4-dik évi folyamat befejezték.

A kerületi segély még egy évig a theologiai alap javára tőkésítettik s ezután a pusztuló egyházaknak lesz mentő angyalává.

A népiskolai vallástanításnak tanrendje, mely 8 év óta van tárgyalás alatt jövő évre fog végleg megállapított. Határozat: osztatlan és több osztályra osztott népiskolákra nézve külön-külön tanterv készítették. Hörk József theol. tanár lesz a nagymester.

Az esperességek czélszerűbb beosztására vonatkozó épen időszerű indítvány, a coordinációnak megalapítása után „időszerűtlen“, „elkészt“ volta miatt elejtetett. Megmaradt tehát 3 vármegyében s 5 esperességben szétszórvan levő városok esperességi szövetkezete, a gömői esperesség 40 egyháza ép úgy, mint a VII bányavárosi egyházmegye 6 egyháza ezutánra is külön-külön esperességgül, a helyes közigazgatás, a méltányos joggyakorlat, és a különféle erők összevegyítve egyesítésére áran és kárával.

Debreczen anyásított. Sorsjegyei pártfogásba ajánlottak.

Jóny Tivadar végrendeletei felolvasztak s ezzel a nagy alapító nagy hagyománya, melyet magyarhoni egyházunk eddig még nem kapott, kihirdetett, s ezzel különben is legméltóbban megörökített emléke itt is méltó módon megörökített.

A gyámintézeti istentisztelet szónoka Gratz Mór főesperes, ismert sikeres, érzelemre, meggyőződéssel ható módon végzé teendőjét. Az offertoriumok fele 45 ft Mernyiknek adatott. A nagy szeretetadómanýra a kerület koldúsa a Hernádveesei egyház véteget fel.

Vandrák András collegiumi tanár jubiläumára üdvözlő kerületi küldöttség választott. A kerület nagy embere méltó e kitüntetésre.

Lezajlott tehát a tiszakerületi gyűlés! A jól fel fogott, nagyrebecsült, mert életfeltételt képező egyházi autonómián, azon, mely nem haza kacsint mindig, hanem az egyetemes egyház életére is néz, nagy rész ütett. Közép tanodái, ezen fellegvárak, a protest. közreművelődés ezen magaslatai, a hatalmas állam ministeri önkénye, kegyének, még pedig maga az egyház által kiszolgáltattak. A családok ízletes, tagadhatatlan! A koncz nagy, elvitázhatatlan! De hát mi lesz ennek a következménye? Tudja a minster. — Az új törvény kész. Diadala van a helyi szokásnak, vidéki gyakorlatnak, u. n. helyi autonómiának, a közegyház autonómiája felett. A kis zsarnokok méltó öröme vegyül a közegyház méltó siralmával össze. Veszedelmes tünet egy helyen. — A ki nem halad a korral, azt az ár elsodorja vagy lomtárba kerül. A legrégebb szabad köztársaság a protest. egyház válúton van. Pedig salus reipublicae!

A nagyhonti ev. esperesség f. évi aug. 6-kán Szalattányán megtartott közgyűléséről, már az utolsó számban közlött tudósításnak kiegészítéseül:

A prandorf tanító Gröner elmozdítására vonatkozó határozat következőleg szól: „Miután a nagyhonti esperesség múlt évi határozataihoz hűtelen nem lehet; — miután a bányakerület, a kebelében levő esperességek, nevezetesen a zólyomi, nógrádi, honti, erélyes, hazafias határozatai folytán azon megállapodásra jutott, hogy a múlt 1882-ik évi október-hó 14—16. tartott kerületi rendes évi közgyűlési jegyzőkönyve 8. p. 3. alpontjában b) alatt kimondá: „hogy tanulók és más egyének, kik magokat magyarellenes tüntetéssel kompromittálták, egyházi hivatalt akkor sem viselhetnek, ha máskülönbben egyházi hivatalra okmányilag képesítve lennének is.“ — Miután ezen férfias, a magyar haza érdekében levő kötelességszerű határozatot, az ugyancsak 1882-ik évi október-hó 18—20. tartott egyetemes gyűlés, mind a négy, a magyar broldalom sarkalatos törvényeiben megállapított superintendentiára nézve kiterjesztette; — a nagyhonti esperesség a kérdéses prandorf tanítóválasztást, a hol egy, állami képezdeből, államellenes pánszláv tüntetésekbeni részvétel miatt kitiltott s félreértések és túljóhiszeműségek folytán egy évre megerősített egyén lett megválasztva, — ezen határozata által megsemmisítettnek nyilvánítja. — Az új választásnak keresztülvitelét az esperességi ügyész tek. Thuránszky

Zoltán és tiszt. Fuchs János bagonyai lelkész úrra bizza, a kiket felhatalmaz az esperesség arra is, ha szükségét látják, hogy a világi hatóságot is felszólíthassák e határozat foganatosításában közreműködésre. — Miután a nagyhonti esperességek múlt évi határozataiban az is áll: „az esperesség a kormánynak a pánszlavizmus elnyomására irányuló intézkedéseit, az autonómia figyelembe vételével, minden készséggel előmozdítandja,“ — a prandorf kérdéses tanítóválasztásnál azonban a világi hatóság közegei az autonómiának küszöbén túlléptek, a mennyiben az esperességi főhatóság elkerülésével, csakis a superintendens értesítésével elégedve meg, tettek lépéseket; szólítassék fel az illető világi hatóság is, hogy jövőre szigorúan tartsa magát a protestáns autonómia jogai és törvényeihez, melyek a magyar hazafias czélok elérésére, nem hogy legkisebb gátul sem szolgálnak, de sőt azoknak és általában a szabadságnak legerősebb és így legbiztosabb bástyáit képezik.“

Szó szerint közlöm a határozatot, még pedig azért, mert az ügy, melyre vonatkozik, nem csak helyi jelentőséggel bír, s valószínűleg nem marad utójáték nélkül. Ennek természetét s kimenetelét bajos volna előlegesen meghatározni; de legyen bárminemű, érdekléssel összes egyházunkra nézve: azért is szükséges az alapos tájékoztatás.

Megjegyzem még, hogy a tudósító nem szolgáltatott teljes igazságot a nagy számmal megjelent „világi uraknak“; mert ezek még több kitartást s érdeklőséget mutattak összes egyházi s iskolai ügyeink tárgyalásánál mind végig, mint a lelkészi kar, a mely a gyűlés befejezése felé már csakis az esperesség egyházi hivatalnokai által, még pedig töredékesen volt képviselve. Ne idegenítsük el az egyházi gyűléseinkbe egyiránt tartozó világi elemet magunktól!

A többi ügyek simán és gyorsan intéztettek el.

Közérdekű talán még azon tudósítás, hogy nagys. s főt. superintendensünk Dr. Szeberényi Gusztáv aug. 25-kén érkezik esperességünkbe s Börzsönyben megkezd az egyházak látogatását, befejezve ebbeli működését, ez idén mintegy september 12-kén a darázs-i anyaegyházban. Az egyházak második, nagyobb felét, ha az Úr megsegíti, esztendőre akarja, folytatólag meglátogatni. Hozza Isten.

H. I.

Liptó-Sz. Miklóson aug. 27. Bocsánatot kérek mind a t. közönségtől, mind főképen azon kegyes jótévektől, kik elhamvasztott egyházunk súlyos helyzetén szeretetadómanýaikkal segíteni siettek, hogy állapotunkról tudósítást nem adtam s becses ajándékaikat még meg sem köszöntem. Ezt utóbbi hivatalból és személyesen fog történni; de mindeddig azért nem történhetett, mert az időből a szónak betüszterinti értelmében teljesen kifogytam. — Egyházi gondnokaink saját épületeikkel vannak elfoglalva: a lelkész vállain nyugszik a napi teher, ki az egyházi épületek ujjaépítése körül jár, követ, napszámost keresve, s fizetve. Hála legyen az Úrnak, hogy már is döntő lépések történhetek az egyház ujából feltámadása ügyében. A kegyelem Istenének ujja vidékünkre vezette gróf Széchenyi Pál minster úr Ő nagyméltóságát július 16-án. Amint a nemes gróf megtudta mily szerencsétlenség érte egyházunkat, azon-

nal megigérni kegyeskedett, hogy az egyházi épületek befedésére szükséges fát az állami erdőkből fogja utalványozni. A kegyelmes úr irgalmas szavának ura maradt, s ez utóbbi napokban megkaptuk a lipótó-ujvári kincstári főerdézi hivataltól a 2000 forintnyi értékű famennyiséget. Áldja a mennyek Ura, a kegyelmes minster és a nagyméltóságú magyar királyi kormányt, hogy e nemes tettevel egyházunkat a végveszélytől megmentette, mert a tűz által nagyon károsult hívek saját erejükből egyházunkra áldozni ez idő szerint képelenek. Hasonlón köszönetet kell mondanom a triesti általános biztosító tisztelt társaságnak (assicurazioni generali), a mely leégett egyházi épületeink biztosított összegét, egyházunknak igazságosan és gyorsan emberbaráti készséggel kifizette (4445 forinttal). Egyes jötevőink névsorát későbbben tán egyszerre közölhetnők; örül az embernek szíve, látván, hogy evangélikus egyházunk egyik tagjának baját áldott szíven hordja. A még csak 1871. évben épült iskolaházunk, legkevesebbet szenvedvén, e napokban eredeti céljának át fog adadni. A száz éves egyszerü templom épületén igen sok még a teendő s kérdés november előtt használható lesz-e, mert teljes átalakítása szükségeltetik; az eredetileg két kis házból (egyike majdnem száz, másika majdnem 50 éves) álló lelkészi lak a templomhoz hasonlóan tetemesen javítandó. Szükégünk van tehát úgy az időre, mint a sokféle itt most igen drága építési anyagra, melynek jó részét más megyékből kell hordatnunk. Köszönet a nemes vasuti főigazgatóságoknak, hogy tőlünk a szállítási illetékeknek csak felét szedik.

Baltik Frigyes, lelkész.

K Ü L F Ö L D.

Ausztria. — Csehországban jelenleg 2043 német és 2518 cseh nép- és polgári iskola van. Az iskolaköteles gyermekek létszámából 321,203 tanuló van a német, 533,885 a cseh vidéki és 17,886 a városi iskolakerületekben. 14,812 tanköteles gyermek látogatja a német, 9568 a cseh magániskolákat.

Csehországi Friedlandban augusztus 3-án több mint 200 év után tartatott az első evang. istentisztelet úrvacsorával Ergenzinger reichenbachi lelkész által. Az istentisztelet után megegyeztek, hogy ezután rendes istentiszteletek fognak Friedlandban tartatni, még pedig a reichenbachi lelkész által.

Németország. — F. é. szeptember-hó 12-én ötven éve lesz, hogy a hamburgi hazafíui társaság termében egy gyűlés tartatott, melyben egy intézet megalapítását határozták oly gyermekek számára, kiknek szülei nem képesek keresztyén neveltetésükről gondoskodni. 1835. november 1-én már a fiatal Wichern anyjával bevonulhatott azon házba, mely az 1847. június 30-án elhunyt Dr. Sieveking syndikusnak ajándéka volt, s most készül a „Rauhe Haus“ név alatt ismeretes intézet arany jubileumának megünnepelesére. Dr. Wichern nincs többé az élők között, 1881. ápril 7-én kiszőlította az Úr a hű szolgát ez életből, de a mint ő Oldenburg lelkészében hű és ügyes életirót talált, úgy tanuskódnak áldásdús működéséről tevékenységének számos helyei. Fia is 1873 óta utóda a hivatalban és nagy,

egyszerűségben hangosan szóló emléket emelt neki, midőn a közel szeptember 12-ikéhez jubileumi ajándékkul „Das Rauhe Haus und die Arbeitsfelder der Brüder des rauhen Hauses“ című iratát felajánlja. Az irat mindenek előtt a ház történetét 1833 óta állítja szemünk elé. Látjuk mint keletkeznek a különféle család- és anyaházak, az ügynökség, az inas-, iskola- és kórház, látjuk mindegyiknek életét és tevékenységét s bámulattal szemléljük a dús áldást, mely innen eredt. A második rész a „Rauhe Haus“ testvéreinek különféle munkatereire vezet. Az intézet mindeddig 814 testvért képezett, jelenleg 235 testvér működik önállólag és 65 mint segéd, 12 nyugalomban él, sokan már elhunytak. A mostaniak különféle téren munkálkodnak: mint házi-atyák menházakban, laktanyákban (Herbergen), árva-, kór- és szegényházakban, mint városi és kikötői misszionáriusok, gyermeklelkészek és colporteurök, Dr. Wichern által átalakított fogházakban. Működésök tere magában foglalja Éjszak-Németország összes államait, kiterjed Magyar-, Oláh-, Orosz-, Angolországra, Amerikára, és a tábort lelkészkedés alatt az 1864. és 1870. háborúban még messzebbre terjeszkedett. És ha az egyes országok és tartományok intézeteire tekintünk, a melyekben hamburgi testvérek működnek, úgy azon intézetek száma, melyek keletkezése a „Rauhe Haus“ indítványozására visszavezetendő, még sokkal nagyobb. Különös érdekelttséggel értesülünk Wichern első izben hevesen megtámadott, most pedig fényesen igazolt működéséről a fogházakban. — A keresztyének bizonynyal le nem fogják tenni ezen iratot a nélkül, hogy dicsérjék az Urat, ki 50 évig a nagy munkát előmozdította, mely szerény mustármagból vette kezdetét.

Az új egyházi törvény ellenében elfogalandó álláspont tárgyában a porosz püspökök július-hó utolsó hetében ausztriai területen tartottak értekezleteket. A dolgot oly titkon vitték, hogy még a poroszloői káptalan tagjainak sem volt tudomások a herceg-püspök távollétéről.

A boroszloői püspökségben róm. kath. részről a vegyes házasságok tekintetében ismét enyhébb lett a gyakorlat. Legalább nem ragaszkodnak minden egyes esetekben azon elvhez, hogy az esketés kath. részről uvertagadtassék, ha az evang. fél evang. lelkésznek közbenjárását is kívánná. Nem régen ugyanis egy róm. kath. vallású katonatiszt egy evang. hölgygyel Berlinben előbb a róm. kath. templomban és ezután a menyasszony egyházában eskettetett meg.

Francziaország. — A lyoni róm. kath. missziók legújabbán a különféle felekezetek és az egész földön szétszórott missziók statistikáját tették közzé. Ezen statisztikának összletszámái kimutatják, hogy jelenleg 627 millió monotheista és 816 millió pogány van. Az egyes vallásokat tekintve van 212 millió r. katolikus, 124 millió protestans, 84 millió schismatikus, 7 millió izraelita, 200 millió mohamedánus, 168 millió brahmanus, 423 millió baddhista és 230 millió bálványimádó. — E szerint a keresztyén népek összes létszáma 420 millió és az egy istent imádók a föld lakosainak felét sem teszik. A statisztika továbbá mutatja, hogy a hajdan kizárólagos római katolikus egyháznak ma csak 4 millióval van több hive, mint a többi keresztyén felekezeteknek.

Spanyolország. — 1876. évben Graciában „egyszerű módszer az olvasásra és számolásra“ czim alatt egy könyv jelent meg protestáns iskolák számára. Sok példány Londonba küldetett, de tévedésből 1000 vagy 2000 példány visszazállított Spanyolországba. A tulajdonos a küldeményt a vámhivataltól visszakövetelte; de miután aránytalan magas vámot követeltek, ott hagyta az egész küldeményt. — Most a könyveket el kellett volna árusítani, de a vámhivatal azon véleményen volt, hogy itt vallásos kérdés forog fenn és kérdést intézett az igazgatósághoz, s ez ismét az államtanácshoz. Az államtanács oda nyilatkozott, hogy az elárusítás meg nem engedhető az alkotmány 11. cikkének megsértése nélkül, mely a protestánsokat a türelem legkisebb mértékében részesíti. A könyv nem tartalmazza valamely felekezet alapelveit, csak olvasási és számolási módszer, és a szent evangéliumokat csak mint olvasó gyakorlatokat minden jegyzet vagy magyarázat nélkül adja. Így tehát a kormány parancsaira az evangéliumok Barczelonában nyilvánosan megégettettek. Midőn az angol konzul a vámhivatalban megjelent, hogy a költségeket fedezze és a könyveket Angolországba visszazállítaná, azt a feleletek nyerte, hogy már most késő. — Egy más spanyol lap kiegészítésül azt mondja, hogy az ultramontan türelmetlenségnek ezen esete korántsem egyedül álló, hanem hogy alig múlik el hónap, anélkül, hogy a tartományokból szívszakgató panaszok ne hangoztatnának szegény békés protestáns spanyolok igazságtalan kizárásáról és isszonyú erőszakoskodásokról.

Amerika. — A pennsylvániai egyetemnek Philadelphiában most egy különös új tanszéke van, t. i. a spiritualismusként egy tanszéke. F. é. márczius havában Henry Seybert, egy dús gazdag aggregéus Philadelphiában meghalt és végrendeletileg 60,000 dollárt hagyományozott, hogy a nevezett virágzó és befolyásos egyetemen a „bölcsészetek“ egy tanári széke alapíttatnék. Az okmányban azonban azt követeli, hogy az illető tanár kötelességeinek egy része a modern spiritualismus tanulmányozásában álljon. Az egyetem az ajándékot elfogadta és így a kötelezettséget is elvállalta.

V E G Y E S É K.

— **A lipót-szent-miklósi elpusztult egyház javára befolyt (6. kimutatás):**

Csecsetka Sámuel	3	frt — kr.
Schneller István	2	” — ”
Négy kimutatás:	164	” 26 ”

Összeg: 169 frt 26 kr.

Nyilvánosan nyugtatóványozandó adományok közvetítésére szívesen vállalkozunk. A szükség nagy! Isten áldása minden filléren!

— **Nyilvános köszönet.** A kis-szebeni tótajkú ev. egyház kénytelen lévén templomát új fedéllel ellátni, ezen célra tisztelt patronusai s egyháztagjai közt gyűjtést rendezett azon reménybe, hogy a nagyrabecsült hitbuzgó s minden honi, egyházi, művelődési és jótékony ügyekben a mostoha idők daczára áldozatkész nagyrabecsült pártfogók, kiknek az Úrban boldogult nemes és vitézlő elődei a kis-szebeni tótajkú egyházat

s annak templomát alapították, ezen célra is áldozni fognak. E remény- s bizalomban egyházunk nem csalatkozott, az adakozások 278 frt 30 krnyi összeget eredményeztek. Ezen összeghez járultak: Kis-Szeben sz. kir. város 6000 zszindely = 36 frt, méltóságos Bánó József colleg. és egyh. felügyelő úr 20 frt, tek. Zombory Bertalan, Zombory Viktor, Tahy Gyula, Wittenberger Emil ügyvéd, Gretzmacher Dániel, Gretzmacher Éde urak 10—10 frt, Wittenberger Samu városi kapitány s egyházfelügyelő úr, Greiszinger Jozefina asszony 8—8 frt, Bornemisza-Péchy Margit ő nagysága, Heöns Margit kisasszony, bold. Tahy Géza úr, tek. Bánó Árpád, Bánó Iván, Zombory Kálmán urak 5—5 frt, Tahy Paula és Roskoványi Otilia ő nagyságaik, tek. Tahy Emil, Czapkay Imre, Czirbesz József 4—4 frt, Hrabéczy Antal 2 frt, tek. Czabalay Géza, Ehlert Ödön urak, Harcsar János vasúti őr 1—1 frt, több egyháztag Kis-Szebenben 35 frt 50 kr.; orkutai hívek 29 frt 80 kr., megyei hívek 26 frt, deléthei hívek 2 frt 80 kr. Kedves kötelességünknek tartjuk a mélyen tisztelt pártfogóknak egyházunk nevében a legforróbb hálás köszönetünket nyilvánítani azon áldáskívánattal együtt, hogy a mindenható Isten a kegyes adakozókat lelkiekből, testiekből, kedves családjaikban s nyilvános nemesszívű működésükben, minden jókkal megáldja! Kis-Szebenben, 1883. aug. 23. Az egyház nevében: Dianiska Albert, lelkész; Zombori Bertalan, gondnok.

— **Kérelem.** Közéledvén az 1883/4. tanév megnyitása, tisztelettel kérem a prot. hittanintézetek és akademiák nagytiszt. szaktanárait: méltóztassanak az istentisztelet elméletének előadásánál s illetve a tankönyv megválasztásánál Liturgikámról kegyesen megemlékezni s azt becses pártfogásukba venni. — Egyúttal értesitem a t. hittanhallgató urakat, miszerint Liturgikámat legjobban postai utalvánnyal rendelhetik meg, a mikor is tiz példányra egy ingyen példánnyal szolgálók. — Kapható a munka nálam Eperjesen és Kókay Lajos könyvkereskedő úrnál Budapesten. (IV. Károlyutca 1.) Ára 2 frt 50 kr. Kiváló tisztelettel vagyok — Eperjesen, 1883. aug. 24-én — Hörk József, ev. theol. r. tanár.

— **A theologiai akademián** Pozsonyban a beiratások kezdődtek szeptember 1-én s tartanak szept. 5-ig. Az alapvizsgálatok tartatnak szept. 7- és 8-án; szept. 10-én pedig lesz az 1883/4-iki tanévnek ünnepélyes megnyitása.

— **A sándorfalvi** (bánati) alig 500 lelket számláló ev. gyülekezet már-már dűledező ódon imaházát legközelebb díszes templommal váltandja fel. Az új templom építésére, melynek alapköve méltó ünnepélyességgel f. é. aug. 26-án tétetett le, a költségvetés 12000 forintban van megállapítva.

— **A bonyhádi ev. algymnasiumhoz**, aug. hó 23-án tartott isk. nagybizottsági gyűlésen a matematikai és természettudományi szakra t. Gyalog István békéscsabai tanár úr választott meg.

— **A besztercebányai** ág. hitv. ev. egyházban az ujonnan rendszeresített tanítói állomásra Groó Lajos zólyomi községi tanító választott meg, Kármán József tanító állomásán véglegesítettet, Márkus Jolán jeles képzettségű okleveles tanítónő az alsóbbleányosztályokba segédtanítónőnek alkalmaztatott, s egyúttal a most behozott női kézimunka tanítással megbízott.

— **Balassa János** a szentesi evang. egyház nyug. lelkész aug. 25-én 71 éves korában elhunyt.

— **Idősb Zatkalik János** oroszlanói evang. tanító, élete 73-ik, tanítósága 53-ik évében aug. hó 26-án meghalt. — 53 évig egy helyen hivataloskodott; — a népes oroszlanói egyházban csak három egyén van, kit nem ő tanított. Nagy érdemei voltak a meghodogultnak a tótajkú oroszlanói hívek közt a magyar nyelv terjesztésében. — Áldás emlékezetén.